

МОТИВИ КЪМ

Наредба за изменение и допълнение на Наредба № 1 от 09.02.2017 г. за конкурсите за магистрати и за избор на административни ръководители в органите на съдебната власт

Едно от основните правомощия на Висшия съдебен съвет, разписано в разпоредбата на чл. 130а, ал. 5, т. 1 от Конституцията на Република България, е чрез своите колегии да назначават, повишават, преместват и освобождават от длъжност съдиите, прокурорите и следователите. Процедурите за провеждане на конкурс за младши съдии, младши прокурори и младши следователи, както и за първоначално назначаване в органите на съдебната власт са нормативно регламентирани в Глава девета, раздел II от Закона за съдебната власт, като същите са детализирани с приетата от Висшия съдебен съвет и обнародвана в Държавен вестник Наредба № 1 от 09.02.2017 г. за конкурсите за магистрати и за избор на административни ръководители в органите на съдебната власт.

Дългогодишната практика на Висшия съдебен съвет по провеждане на конкурсите за младши съдии, младши прокурори и младши следователи, както и за първоначално назначаване в органите на съдебната власт констатира необходимост от изменение и допълнение на Наредба № 1 от 09.02.2017 г. за конкурсите за магистрати и за избор на административни ръководители в органите на съдебната власт. Необходимостта е обусловена от установените практически трудности при формирането на конкурсните комисии.

Предложението за изменения и допълнения касаят и привеждането на подзаконовия нормативен акт с нормативен акт от по-висок ранг – закона за съдебната власт (ДВ, бр. 32 от 26.04.2022 г.).

В настоящата си редакция Наредбата предвижда избирането само на двама резервни членове – един магистрат и един хабилитиран учен по право, с изключение на комисиите за провеждане на конкурсите за младши съдии, за първоначално назначаване на длъжност „съдия“ в районен съд и за преместване в районен съд (съответно чл. 13, ал. 1 и чл. 36, ал. 1 от Наредбата), в които се избират по трима резервни членове, двама от които съдии – един - гражданска материя и един - наказателна).

Доколкото Законът за съдебната власт изиска съставът на конкурсните комисии да включва четирима магистрати и един хабилитиран учен, то при невъзможност за участие (със или без наличието на отвода като основание за заместване) на двама членове на конкурсната комисия – съдии те не биха могли да бъдат заместени от избраните двама резервни членове, тъй като един от тях не е магистрат, независимо от обстоятелството, че чл. 14 и чл. 37, ал. 2 от Наредбата установяват заместващият резервен член да бъде определен от председателя на

комисията.

В проекта на наредба е съобразено обстоятелството, че в хода на провеждането на конкурсите, които се провеждат от конкурсни комисии, съставени от съдии от Върховния административен съд и Върховния касационен съд, обективно са налице условия, при които е възможно за мнозинството от съдиите от съда да възникнат основания за отвод по отношение отделен кандидат/отделни кандидати в конкурса, ако бъдат избрани за членове на конкурсната комисия. Такива най-често са случаите, в които съдиите от Върховния административен съд или Върховния касационен съд заседават в различни състави с командирани в същия орган на съдебна власт, участващи в конкурса, но не само. Кариерното развитие на съдиите от върховните съдилища е продължително и е напълно допустимо в хода му да са налице разнообразни обстоятелства, при които съдията – член на конкурсна комисия да формира вътрешно убеждение, че е необходимо да отхвърли всяко съмнение в обективността му, което би възникнало евентуално у кандидатите.

От една страна, ако всички подобни случаи бъдат възприети като основание за отвод по смисъла на чл. 36, ал. 11 от Наредбата, то избирането на конкурсна комисия би било изключително затруднено или най-малкото, би се обезсмислил предвидения от Закона за съдебната власт жребий. Същевременно, и до изменението на Наредбата, ДВ, бр. 77 от 2022 г., с което се въведе краен срок за депозиране на отвод на избран член на конкурсна комисия, подобно разграничение в основанията за отвод е правено в практиката. В случаите, в които са налице обстоятелства, обосноваващи отстраняването на отделен член на комисията от разглеждането и оценяването на дадена кандидатура, то не е водело до отвод пред съответната колегия на Висшия съдебен съвет, а е решавано чрез механизите, предвидени в чл. 37, ал. 2 в случая (в редакцията му до изменението на разпоредбата) – чрез заместване от резервния член.

Във връзка с горното, по същество направените предложения са за увеличаване на броя на резервните членове на конкурсните комисии, определение за провеждането на конкурсите за първоначално назначаване на съдии в административните съдилища и за преместване в длъжност на съдии, прокурори и следователи, с изключение на тези за младши съдии, за първоначално назначаване на длъжност „съдия“ в районен съд и за преместване в районен съд – от двама на четириима, от които трима магистрати и един хабилитиран учен по правни науки.

Другите предложения са във връзка измененията в Закона за съдебната власт, с които в Република България се закри специализираното правосъдие, което налага съответните разпоредби в Наредба № 1 от 09.02.2017 г. за конкурсите за магистрати и за избор на административни ръководители в органите на съдебната власт да бъдат синхронизирани.

Целите, които Висшият съдебен съвет си поставя с предложението за изменение и допълнение на разглеждания нормативен акт са:

- съобразяване на подзаконовата нормативна уредба с разпоредбите на Закона за съдебната власт;

- подобряване процеса на провеждане на конкурсите за първоначално назначаване на съдии в административните съдилища и за преместване в длъжност на съдии, прокурори и следователи в органите на съдебната власт;

- обезпечаване дейността на сформирани конкурси комисии за първоначално назначаване на съдии в административните съдилища и за преместване в длъжност на съдии, прокурори и следователи в органите на съдебната власт;

- обективно провеждане на конкурсите за първоначално назначаване на съдии в административните съдилища и за преместване в длъжност на съдии, прокурори и следователи в органите на съдебната власт.

С приемането на така направените предложение за изменение и допълнение на Наредба № 1 от 09.02.2017 г. Висшият съдебен съвет се надява да постигне:

- разписване на ясни процедурни правила при сформиране на съставите на изпитните комисии при провеждане на конкурсите за първоначално назначаване на съдии в административните съдилища и за преместване в длъжност на съдии, прокурори и следователи в органите на съдебната власт;

- създаване на прозрачен механизъм при сформиране на съставите на изпитните комисии при провеждане на конкурсите за първоначално назначаване на съдии в административните съдилища и за преместване в длъжност на съдии, прокурори и следователи в органите на съдебната власт, който ще доведе до по-голяма обективност, публичност, прозрачност и предвидимост, което от своя страна ще създаде по-голямо доверие в обществото към дейността по осъществяване на основните функциите от Висшия съдебен съвет.

Необходимостта или липсата на такава от разходване на бюджетни средства, т.е. въздействието на предложението за изменения и допълнения на Наредба № 1 от 09.02.2017 г. за конкурсите за магистрати и за избор на административни ръководители в органите на съдебната власт върху държавния бюджет ще бъде подробно детайлизирано във финансовата обосновка, придружаваща проекта на нормативен акт.

Извън горното информираме заинтересованите лица, че с решение на Съдийската колегия на Висшият съдебен съвет, взето по протокол № 13/11.04.2023 г., е обявен конкурс за повишаване в длъжност, като на основание чл. 189, ал. 1 ЗСВ е обявила 15 свободни длъжности „съдия“ във Върховния административен съд. Към момента и с оглед гореизложеното конкурсът е в невъзможност да бъде приключен, поради обстоятелството, че е практически не могат да бъдат сформирани конкурси комисии, които да проведат предвидените процедури, разписани в Наредба № 1 от 09.02.2017 г. за конкурсите за магистрати и за избор на административни ръководители в органите на съдебната власт.

Гореописаните съображения обуславят необходимостта обществените консултации с граждани и юридически лица по Наредбата за изменение и допълнение на Наредба № 1 от 09.02.2017 г. за конкурсите за магистрати и за избор на административни ръководители в органите на съдебната власт да бъдат проведени по реда на чл. 26, ал. 4, изр. второ от Закона за нормативните актове, който гласи: „При изключителни случаи и изрично посочване на причините в мотивите, съответно в доклада, съставителят на проекта може да определи друг срок, но не по-кратък от 14 дни.“